

GUVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

NR. 282
DATA 14.02.2014

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
692/25.02.2014

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la propunerea legislativă intitulată „*Lege privind exercitarea prin corespondență a dreptului de vot de către alegătorii români cu domiciliul sau reședința în străinătate*”, inițiată de doamna deputat independent Mihaela Stoica și domnii deputați independenți Eugen Tomac, Valerian Vreme, Clement Negruț (Bp. 619/2013).

I. Principalele reglementări

Prin această inițiativă legislativă se propune reglementarea modalității de exercitare, prin corespondență, a dreptului de vot la alegerile pentru Camera Deputaților și Senat, alegerile prezidențiale și cele pentru Parlamentul European de către cetățenii români ce au domiciliul sau reședința în străinătate.

Totodată, pentru îndeplinirea acestui scop, inițiativa legislativă vizează modificarea și completarea unor acte normative din domeniul electoral, respectiv:

- *Legea nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare;*

- *Legea nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, republicată, cu modificările ulterioare;*

- *Legea nr. 33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European, republicată, cu modificările ulterioare.*

Potrivit *Expunerii de motive*, inițiativa legislativă are drept scop „creșterea numărului de alegători, dat fiind faptul că statisticile arată o participare din ce în ce mai scăzută la vot din considerente ce țin și de modul de organizare a alegerilor”.

II. Observații

1. Experiența statelor care aplică sistemul votului prin corespondență demonstrează că acesta este deficitar din punct de vedere al funcționalității, operativității și securității procesului electoral.

În acest sens, menționăm că Franța a renunțat la votul prin corespondență în anul 1975, iar în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu ocazia alegerilor unde se votează prin corespondență se înregistrează, periodic, fraude electorale sancționate de instanțele judecătorești, fapt care a creat un curent de opinie nefavorabil acestui sistem de vot.

Suprapunerea perioadei de desfășurare a campaniei electorale cu intervalul în care se derulează procedura de votare prin corespondență poate impieta asupra conturării opțiunii alegătorului, lipsind de finalitate, cel puțin parțial, campania electorală.

Stabilirea unor termene stricte pentru depunerea de către alegători a cererilor de exercitare a dreptului de vot prin corespondență (cel târziu 60 de zile înainte de data scrutinului), respectiv pentru primirea buletinelor de vot la sediile misiunilor diplomatice și ale oficiilor consulare (până în

ziua anterioară desfășurării scrutinului) condiționează exercițiul acestui drept de operativitatea expedițiilor poștale, care diferă în funcție de statul de reședință.

De asemenea, depășirea termenelor în cauză prin livrarea cu întârziere sau pierderea de către poștă a plicurilor conținând materialele electorale expune misiunile diplomatice și oficiile consulare suspiciunilor privind o eventuală culpă a personalului acestora.

Pe de altă parte, sistemul în cauză prezintă vulnerabilități semnificative din punct de vedere al siguranței procesului de votare. Absența unui cadru precum cel al secțiilor de votare poate afecta secretul votului, poate favoriza influențele exterioare asupra alegătorului la momentul votării sau chiar substituirea de persoane în scopul vicierei rezultatelor scrutinelor electorale. Reglementarea propusă nu oferă garanții suficiente că voturile prin corespondență au fost într-adevăr exprimate de persoanele înscrise în registrul aferent, ale căror nume figurează ca expeditori ai buletinelor de vot.

Totodată, semnalăm imposibilitatea misiunilor diplomatice și a oficiilor consulare de a verifica dacă alegătorii în cauză se află într-adevăr în posesia documentelor prin care fac dovada cetățeniei române și a domiciliului/reședinței în străinătate (la ambasade și consulate se transmit, împreună cu cererea de înregistrare, doar fotocopii, existând riscul ca documentele respective să fi fost anterior pierdute/furate/distruse, situație în care, dacă s-ar deplasa personal la secțiile de votare în ziua scrutinului, alegătorii nu și-ar putea exercita dreptul de vot), ceea ce face dificilă prevenirea unor eventuale fraude electorale de această natură.

2. Opinem că instituirea unui sistem electoral care să permită exercitarea dreptului de vot la distanță, fără prezența fizică a alegătorilor în localurile secțiilor de votare, constituie un obiectiv dezirabil în raport cu dimensiunile considerabile și gradul de răspândire a comunității cetățenilor români stabiliți în străinătate. Este, însă, imperios necesar ca acest sistem să asigure securitatea procesului electoral, respectiv garanția exercitării în mod liber și în condiții de deplină legalitate a dreptului de vot.

Din aceste rațiuni, considerăm că votul prin corespondență nu este în măsură să răspundă cerințelor în materie.

3. Textul inițiativei legislative își propune completarea legislației electorale cu o reglementare referitoare la introducerea sistemului de vot

prin corespondență cu mai puțin de un an înainte de organizarea alegerilor europarlamentare generale și prezidențiale.

Menționăm că, în *Decizia Curții Constituționale nr. 682/2012 asupra obiecției de neconstituționalitate a Legii privind modificarea și completarea Legii nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali*, Curtea a statuat că „*Jurisprudența și documentele examinate relevă instabilitatea legislației românești în materie electorală, în contradicție cu principiile statului de drept, existența unor deficiențe ale sistemului electoral actual, necesitatea modificării legislației electorale și faptul că aceasta trebuie să aibă o solidă fundamentare, respectiv să se concretizeze într-un act complex - un cod electoral, precum și faptul că modificarea trebuie să respecte principiul securității juridice, respectiv să nu intervină (cu unele excepții admisibile) cu mai puțin de un an înainte de alegeri*”.

În continuare, deși a făcut trimitere la ele, instanța constituțională nu a circumstanțiat excepțiile de la regula interdicției de modificare a legislației electorale cu mai puțin de un an înainte de alegeri. Prin urmare, considerăm că inițiativa legislativă poate prezenta potențiale riscuri de neconstituționalitate în raport cu art. 1 alin. (5) din *Constituția României, republicată*, în măsura în care necesitatea reglementării potrivit prezentei propuneri legislative nu s-ar încadra în sfera de aplicare a excepțiilor.

În jurisprudența recentă în materia referendumului, în *Decizia Curții Constituționale nr. 334/2013 cu privire la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului*, Curtea a constatat că dispozițiile legii respective sunt constituționale în măsura în care nu se aplică referendumurilor organizate în decurs de un an de la data intrării în vigoare a legii.

4. La **art. 1** se stabilește domeniul de aplicare a actului normativ, în sensul că reglementează exercitarea prin corespondență a dreptului de vot de către alegătorii care au domiciliul sau reședința în străinătate. Prin excluderea de la exercitarea acestei modalități de vot a cetățenilor români cu domiciliul în țară, apreciem că sunt create premisele unor vicii de neconstituționalitate prin raportare la prevederile art. 16 din *Constituție*

privind *principiul egalității*, întrucât toți cetățenii, indiferent de domiciliu sau reședință, se pot afla în imposibilitatea de a fi în ziua votării la secția de votare la care sunt arondați pentru a-și exercita dreptul de vot. Astfel, potrivit principiului constituțional enunțat, la situații egale este necesar să fie aplicate tratamente egale, ceea ce nu se întâmplă în cazul prezentei propuneri legislative, cetățenii români cu drept de vot care au domiciliul sau reședința în România neputând să își exercite dreptul de vot prin corespondență.

Pe de altă parte, la alegerile parlamentare, potrivit art. 8 din *Legea nr. 35/2008*, pot participa doar cetățenii români care au domiciliul în circumscripția secției de votare la care sunt arondați, fără posibilitatea de a vota la secția de votare în circumscripția căreia își au reședința.

5. Prevederile **art. 3 alin. (2) și alin. (3)** stabilesc condiția pentru alegătorul român cu domiciliul sau reședința în străinătate de a comunica intenția de a vota prin corespondență, respectiv de a comunica dacă renunță la intenția de a vota prin această modalitate în anumite intervale de timp. Apreciem că prin modul de redactare a celor două alineate pot fi create premisele unor vicii de neconstituționalitate prin raportare la caracterul liber exprimat al votului¹, în sensul că dacă nu sunt făcute comunicările respective în termenele menționate alegătorul este împiedicat să-și exercite dreptul de vot.

6. Referitor la constituirea unui Registru al alegătorilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate care votează prin corespondență (**art. 4** al inițiativei legislative), menționăm că, începând cu anul 2013, au intrat în vigoare prevederile art. 22 din *Legea nr. 35/2008*, referitoare la *Registrul electoral* care include toți cetățenii români cu drept de vot, inclusiv cei cu domiciliul sau reședința în străinătate.

7. Cu privire la *Expunerea de motive*, menționăm că aceasta nu cuprinde unele dintre elementele prevăzute de art. 31 din *Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, respectiv:

¹ Art. 2 alin. (1) și art. 62 din *Constituția României, republicată*.

- impactul financiar asupra bugetului general consolidat atât pe termen scurt, pe anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani), inclusiv informații cu privire la cheltuieli și venituri;

- consultările derulate în vederea elaborării proiectului de act normativ, organizațiile și specialiștii consultați, esența recomandărilor primite;

- măsurile de implementare – modificările instituționale și funcționale la nivelul administrației publice centrale și locale.

De asemenea, în ceea ce privește afirmația inițiatorilor că votul prin corespondență ar conduce la creșterea participării politice, trebuie menționat faptul că metodele de votare alternative nu sunt de natură să determine creșterea participării la vot fără a fi însoțite de măsuri suplimentare legate de educarea electoratului.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei propuneri legislative.**

Cu stimă,

Victor-Viorel PONTA

Domnului senator George – Crin Laurențiu Antonescu

Președintele Senatului